

Dyplomacja kulturalna

2013-01-08

Aleksandra Pawlak

¹*Definicja dyplomacji kulturalnej*

Dyplomacja kulturalna to element dyplomacji publicznej, forma wymiany informacji i promowania sztuki i innych aspektów kultury pomiędzy narodami.

Jednym z najbardziej istotnych przekazów dyplomacji publicznej stała się kultura.

Już od początku XIX w. państwa w zorganizowany sposób zapoczątkowały świadomą zagraniczną politykę kulturalną ukierunkowaną na realizację zadań polityki zagranicznej. Doprowadziło to do wykształcenia się nowej formy dyplomacji, dyplomacji kulturalnej.

Dyplomacja kulturalna, definiowana jest przez Cummingsa jako wymiana idei, informacji, sztuki i innych aspektów kultury pomiędzy narodami, by sprzyjać wzajemnemu zrozumieniu. Formuje ona ważny element szerszego wysiłku publicznej dyplomacji, która zawiera po prostu wszystko, co robi naród by przedstawić siebie światu. Skoro istota dyplomacji kulturalnej składa się z narodów dzielących się formami swojej kreatywnej ekspresji, jest ona naturalnie przyjemna, i dlatego może być jednym z najbardziej efektywnych narzędzi dyplomatycznych. Dyplomacja kulturalna jest idealnym przykładem tzw. soft power, czyli umiejętności przekonywania przez kulturę, wartości i idee, w przeciwieństwie do hard power, która zdobywa i wymusza poprzez działania militarne.

---

¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Dyplomacja_kulturalna

²*Co to kultura?*

Jest to termin wieloznaczny, interpretuje się go w wieloraki sposób przez przedstawicieli różnych nauk. Kulturę można określić jako ogół wytworów ludzi, zarówno materialnych, jak i niematerialnych: duchowych, symbolicznych (takich jak wzory myślenia i zachowania).

Najczęściej rozumiana jest jako całość kształt duchowego i materialnego dorobku społeczeństwa. Bywa utożsamiana z cywilizacją. Również charakterystyczne dla danego społeczeństwa wzory postępowania, także to, co w zachowaniu ludzkim jest wyuczone, w odróżnieniu od tego, co jest biologicznie odziedziczone.

³*Wpływy kultury*

Kultura jest narzędziem przyczyniającym się do wzrostu gospodarczego, jak pokazały przeprowadzone na zlecenie Komisji Europejskiej badania KEA (2006). W 2003 roku udział sektora kultury w PKB Unii Europejskiej wynosił 2,6% i był wyższy niż ogólny wzrost gospodarczy. W 2004 roku, ponad 5 milionów osób, czyli 3,1% ogółu zatrudnionych w Unii Europejskiej, było zatrudnionych w sektorze kultury. Najbardziej efektywne w Europie były takie kraje, jak: Dania, Finlandia, Francja, Wielka Brytania, Norwegia (udział w PKB powyżej 3%). Polska była na 22 miejscu spośród 30 krajów (udział w PKB 1,2%) (KEA 2006).

Dane KEA znacznie odbiegają od danych zawartych w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, gdzie czytamy: „Udział procentowy PKB wytwarzanego w kulturze i przemysłach kultury jest wysoki i kształtował się w 2002 r. na poziomie 4,5%, a udział w wartości dodanej brutto w 2002 r. na poziomie 5,2%. Podobny poziom tych wskaźników (średni udział w PKB i wartości dodanej brutto) występuje w rozwiniętych krajach w Europie”.

---

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Kultura>

³ <http://www.kongreskultury.pl/title,pid,555.html>

⁴ *Kultura a państwo*

W dominujących modelach europejskich państwo, w większym lub mniejszym stopniu, występuje w roli mecenasu kultury. To państwo bowiem posiada skuteczne i długoterminowe narzędzia do tworzenia z kultury systemu identyfikacji i promocji na arenie międzynarodowej, jednak skuteczne wykorzystywanie tego instrumentarium przez poszczególne kraje znacząco się różni. Promocja kulturalna jest dziś szczególnie istotnym elementem kształtowania międzynarodowych stosunków politycznych i gospodarczych. Rola kultury w całości wymiany dóbr i wartości cywilizacyjnych rośnie i jest per saldo jednym z ekonomicznie najtańszych i najbardziej skutecznych mediów tej wymiany. Aktywna, skuteczna i ekspansywna polityka promocji kultury jest przez sektor biznesu (niestety, głównie poza Polską) postrzegana jako świadectwo siły gospodarczej i politycznej danego kraju. Ocena ryzyka bezpośrednich inwestycji zagranicznych (FDI) w danym kraju zależy w dużej mierze od oceny poziomu cywilizacyjnego, w tym kultury i dotyczy to w szczególności FDI przemysłu wysokich technologii, mediów elektronicznych, telekomunikacji, Internetu.

Rolą promocji kulturalnej dzisiaj jest wspieranie i integrowanie działań w zakresie współpracy politycznej, gospodarczej, turystyki, współpracy naukowo-technicznej i wreszcie współpracy instytucjonalnej w sferze kultury i przemysłów kultury z odpowiednimi instytucjami zagranicznymi. Wymiana dóbr kultury jest bardzo często wstępem do wymiany towarów i usług, a prowadzona w sposób skuteczny staje się elementem utrwalającym wymianę gospodarczą i wzmacniającym poprzez promocję marki danego kraju pozycjonowanie poszczególnych marek takich, jak towary, usługi czy technologie. Nadto pełnić może wobec nich rolę wzmacniającą i substytucyjną. Ten element jest znany i stosowany przez duże firmy i międzynarodowe korporacje realizujące swoją politykę społecznej odpowiedzialności biznesu właśnie w sferze kultury. To właśnie reorientacja na kulturę wypiera, nie dającą się już dłużej utrzymać ze względów ekonomicznych, orientację społeczną odpowiedzialności biznesu na ekologię.

---

⁴ <http://www.kongreskultury.pl/title,pid,555.html>

⁵ *Pierwsze instytucje:*

- Instytut Francuski
- Alexander von Humboldt Foundation
- Societa Dante Alighierii
- British Council
- Niemiecki Powszechny Związek Szkół
- Komitet Informacji Publicznej USA
- Wydział ds. Współpracy Kulturalnej przy Departamencie Stanu USA

Współcześnie:

- Instytut Francuski -1882
- Alexander Humboldta - 1860 (rekonstrukcja 1925 i 1953)
- Societa Dante Alighierii - 1889(rekonstrukcja 1948)
- British Council -1934
- Niemiecka Służba Wymiany Akademickiej -1925
- Instytuty Polskie (w sumie 20)
- Program Fulbrighta -1946

---

⁵ <http://users.id.uw.edu.pl/~lukasz.szurm/DyplomacjaKulturalna.pdf>